

Załącznik nr 8

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W RAZIE WYPADKU ORAZ W SYTUACJACH SZCZEGÓLNYCH ZAGROŻEŃ/ZDARZEŃ WEWNĘTRZNYCH

Spis treści

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W RAZIE WYPADKU	4
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UDZIELENIA UCZNIOM PIERWSZEJ POMOCY	7
WSPÓŁPRACA SZKOŁY Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI ZEWNĘTRZNYMI W RAMACH DBANIA O BEZPIECZEŃSTWO UCZNIÓW	8
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL POTRZEBUJE POMOCY (INTERWENCJI) PODCZAS LEKCJI.	9
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NARUSZENIA PRZEZ NAUCZYCIELA GODNOŚCI UCZNIA	10
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY ZACHOWANIE UCZNIA NA LEKCJI STWARZA ZAGROŻENIE DLA INNYCH UCZNIÓW (AGRESJA FIZYCZNA)	11
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POWIKŁANEGO WYBUCHU ZŁOŚCI UCZNIA	12
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAKŁÓCANIA PRZEZ UCZNIA TOKU LEKCJI	15
PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA UCZNIA – AGRESJA FIZYCZNA.....	16
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESJI PSYCHICZNEJ I CYBERPRZEMOCY	18
W PRZYPADKU, GDY UCZEŃ POSŁUGUJE SIĘ WULGARNYM SŁOWNICTWEM	18
W PRZYPADKU, GDY UCZEŃ STOSUJE PRZEMOC SŁOWNĄ, PSYCHICZNĄ, PONIŻA LUB OBRAŻA	18
W PRZYPADKU UJAWNIECIA CYBERPRZEMOCY	19
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, WYSTĘPOWANIA W KLASIE PRZEMOCY ROWIESNICZEJ/BULLINGU	22
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZJAWISKA PEDOFILII W SZKOLE	24
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ROZPOWSZECZNIANIA PRZEZ UCZNIA PORNOGRAFII W SZKOLE ..	25
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PROSTYTUCJI	26
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, WYSTĘPOWANIA NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ SEKSUALNYCH UCZNIÓW	27

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU ZNISZCZENIA MIENIA SZKOŁY LUB WŁASNOŚCI INNEGO UCZNIA	29
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PALENIA PAPIEROSÓW PRZEZ UCZNIA	30
PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU KRADZIEŻY BĄDŹ WYMUSZENIA W SZKOLE	31
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZNALEZIENIA NA TERENIE SZKOŁY BRONI, MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH, INNYCH NIEBEZPIECZNYCH SUBSTANCJI LUB PRZEDMIOTÓW	32
PROCEDURA POSTĘPOWANIA PRZEZ UCZNIA W SYTUACJI POSIADANIA PRZEDMIOTÓW NIEDOZWOLONYCH NA TERENIE SZKOŁY.	33
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU SAMOWOLNEGO ODDALENIA SIĘ UCZNIA Z SALI PODCZAS LEKCJI	34
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI SAMOWOLNEGO OPUSZCZENIA SZKOŁY PRZEZ UCZNIA	35
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE RODZIC ZGŁASZAJĄCY SIĘ PO DZIECKO JEST POD WPŁYWEM ALKOHOLU	36
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI, ŻE UCZEŃ, KTÓRY NIE UKOŃCZYŁ 18 LAT, UŻYWA ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW W CELU WPROWADZENIA SIĘ W STAN ODURZENIA, UPRAWIA NIERZĄD BĄDŹ PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI.....	37
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZewa, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH (ALKOHOLU, NARKOTYKÓW, DOPALACZY)	38
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL ZNAJDUJE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK.....	40
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZewa, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK LUB INNĄ SUBSTANCJĘ ODURZAJĄCĄ	41
PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIA - SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA:.....	43
PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIA, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO.....	44
Procedura postępowania w przypadku samookaleczeń, prób samobójczych lub samobójstwa ucznia.....	45
Postępowanie w sytuacji, w której uczeń dokonuje samookaleczenia:.....	45
Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń ma ślady świadczące samookaleczaniu się (informacja od samego ucznia, kolegów, nauczycieli).	45
Postępowanie w przypadku powzięcia informacji o próbie samobójczej	46
BEZPIECZEŃSTWO CYFROWE.....	47
OBLIGATORYJNE DZIAŁANIA INTERWENCYJNE:	47
DZIAŁANIA SZKOŁY ADRESOWANE DO INSTYTUCJI I ORGANIZACJI ZEWNĘTRZNYCH.....	48
DOSTĘP DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH, NIELEGALNYCH	49
ZAGROŻENIE PRYWATNOŚCI - NARUSZENIE PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA BĄDŹ PRACOWNIKA SZKOŁY	51

BEZPRAWNE UŻYCIE CUDZEGO WIZERUNKU W SIECI:	52
NADMIERNE KORZYSTANIE Z INTERNETU I/LUB URZĄDZEŃ CYFROWYCH	53
DEZINFORMACJA, BEZKRYTYCZNA WIARA W TREŚCI ZAMIESZCZONE W INTERNECIE, NIEUMIEJĘTNOŚĆ ODRÓŻNIENIA TREŚCI PRAWDZIWYCH OD NIEPRAWDZIWYCH, W TYM SZKODLIWOŚĆ REKLAM	53
SEKSTING	54
NIEBEZPIECZNE KONTAKTY W INTERNECIE (UWODZENIE, PEDOFILIA)	55
ŁAMANIE PRAWA AUTORSKIEGO	56
BEZPIECZEŃSTWO TECHNICZNE I SPRZĘTU IT	57

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W RAZIE WYPADKU

Celem procedury jest zapewnienie profesjonalnych działań pracowników szkoły, gwarantujących uczniowi poszkodowanemu w wypadku w szkole należyłą i niezbędną pomoc.

Wypadek – nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły (na jej, bądź poza jej terenem np. na wycieczce).

1. Nauczyciel (pracownik szkoły), który pozyskał informację o wypadku ucznia niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę poprzez:
 - Sprowadzenie fachowej pomocy medycznej
 - Udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy
2. Jeżeli zdarzenie miało podczas lekcji, a warunki w miejscu wypadku nadal stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów, nauczyciel wyprowadza uczniów z miejsca zagrożenia;
3. Nauczyciel o wypadku informuje dyrektora szkoły;
4. Nauczyciel niezwłocznie zawiadamia o wypadku rodziców/opiekunów ucznia oraz pracownika szkoły odpowiedzialnego za bhp.
5. O wypadku ciężkim, śmiertelnym i zbiorowym dyrektor szkoły niezwłocznie informuje organ prowadzący szkołę i prokuraturę. Przekazuje również stosowne oświadczenie radzie rodziców.
6. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły niezwłocznie zawiadamia państwowego inspektora sanitarnego.
7. W sytuacji, gdy brak jest wyraźnych obrażeń np. widoczne są jedynie lekkie zaczerwienienia, zadrapania, lekkie skaleczenia, nauczyciel/wychowawca ustala potrzebę wezwania pogotowia ratunkowego oraz potrzebę wcześniejszego przyjazdu rodzica/opiekuna prawnego i godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia.
8. W przypadku wezwania pogotowia ratunkowego, do szkoły powinni zostać wezwani rodzice/opiekunowie. Jeżeli rodzice nie zdążą dotrzeć do szkoły przed odjazdem karetki z dzieckiem, razem z uczniem do szpitala jedzie dyrektor lub pracownik przez niego wyznaczony.
9. W każdym przypadku, gdy widoczne są obrażenia, urazy, niepokojące objawy, dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, należy zabezpieczyć je nienaruszone do momentu pojawienia się odpowiednich służb. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
10. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie oraz powiadamia właściwe służby (pogotowie, policję itp.).

11. Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych. Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.
12. Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy, w którego skład wchodzi pracownik odpowiedzialny za bhp oraz społeczny inspektor pracy lub jeśli nie jest to możliwe inny pracownik szkoły przeszkolony w zakresie bhp powołany przez dyrektora.
13. Zespół powypadkowy:

- przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową;
- powiadamia rodziców/opiekunów prawnych o wypadku i wzywa ich do szkoły;
- ustala okoliczności wypadku i zbiera stosowną dokumentację powypadkową; ze swoich ustaleń sporządza protokół - protokół powypadkowy sporządza się w terminie 21 dni od dnia zakończenia postępowania powypadkowego i niezwłocznie doręcza osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami tego postępowania. Przekroczenie 21-dniowego terminu może nastąpić w przypadku, gdy wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności uniemożliwiające sporządzenie protokołu w wyznaczonym terminie. W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu. Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może zgłosić zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym. Jeżeli do treści protokołu powypadkowego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia rodziców/opiekunów prawnych ucznia poszkodowanego, postępowanie powypadkowe uznaje się za zakończone. Protokół powypadkowy sporządza się w trzech egzemplarzach dla: poszkodowanego, szkoły, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia, oraz organu prowadzącego lub kuratora oświaty (na żądanie).

Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się poszkodowanego małoletniego i jego rodziców/opiekunów prawnych lub poszkodowanego pełnoletniego. Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców/opiekunów prawnych. Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

14. W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym go doręczono, mogą zgłosić zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowane podczas jego odbierania). Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu ustnie lub na piśmie, a przewodniczący wpisuje je do protokołu. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności: niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego, sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiał dowodowy. Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może: zlecić dotychczasowemu zespołowi powypadkowemu wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych, powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

15. Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków. Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępstwa od niniejszej procedury, informuje o wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UDZIELENIA UCZNIOM PIERWSZEJ POMOCY

1. Pierwszej pomocy przedlekarskiej udziela uczniom pielęgniarka szkolna.
2. Pod nieobecności pielęgniarki szkolnej pomocy uczniom udziela wychowawca klasy, nauczyciel prowadzący zajęcia lub inny pracownik szkoły (przeszkolony na kursie udzielania pierwszej pomocy).
3. Osoba udzielająca pomocy powinna w pierwszej kolejności: ocenić stan zdrowia poszkodowanego dziecka, wezwać pomoc lub wyspecjalizowaną służbę medyczną, jeśli zaistnieje taka potrzeba, zabezpieczyć poszkodowanego przed możliwością dodatkowego urazu lub uszkodzenia, pamiętając o ewakuowaniu z miejsca wypadku tylko w wyjątkowych sytuacjach, gdy istnieje bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia poszkodowanego - przystąpić do akcji ratowniczej.
4. Dyrektor /Wicedyrektor Szkoły lub upoważniona przez niego osoba powiadamia o stanie zdrowia ucznia jego rodziców/prawnych opiekunów.
5. Poszkodowanemu należy zapewnić komfort psychiczny, mieć z nim ciągły kontakt słowny, być przy nim aż opiekę przejmie fachowa służba medyczna – jeśli taka zostanie wezwana – lub do momentu odebrania ucznia ze szkoły przez rodziców/prawnych opiekunów.
6. Podanie jakiegokolwiek doustnego środka farmakologicznego jest dopuszczalne wyłącznie po konsultacji z rodzicem/prawnym opiekunem dziecka lub lekarzem.
7. Jeśli nauczyciel udzielający pomocy prowadził lekcje z innymi uczniami jest zobowiązany do ustalenia dla nich opiekuna - pozostawienie reszty uczniów bez opieki jest niedopuszczalne.
8. Po przybyciu do szkoły rodzice/prawni opiekunowie lub lekarz pogotowia ratunkowego przejmują odpowiedzialność za dziecko. Szkoła udziela tym osobom wszelkiej koniecznej pomocy.

WSPÓŁPRACA SZKOŁY Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI ZEWNĘTRZNYMI W RAMACH DBANIA O BEZPIECZEŃSTWO UCZNIÓW

W sytuacji naruszenia przepisów prawa przez uczniów lub osoby spoza szkoły szkoła w razie wystąpienia takiej konieczności w ramach swoich działań podejmuje współpracę z instytucjami i/lub organizacjami zewnętrznymi, w szczególności z:

- Policją, prokuraturą i sądami rodzinnymi;
- Służbami społecznymi, np. ośrodkami pomocy społecznej;
- Placówkami specjalistycznymi np. poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, poradniami zdrowia psychicznego, placówkami terapeutycznymi;

Dyrektor szkoły jest zobligowany do zawiadomienia policji lub sądu rodzinnego o popełnieniu Przez nieletniego ucznia czynu karalnego, o którym dowiedział się w związku z działalnością szkoły (art. 4 § 2 upn). Jest zobowiązany również do podjęcia niezbędnych czynności, aby nie dopuścić do zatarcia śladów popełnionego czynu karalnego oraz zabezpieczenia dowodów. Obowiązek powiadomienia policji nie dotyczy czynów ściganych przez organy na wniosek pokrzywdzonego oraz z oskarżenia prywatnego.

Współpraca szkoły z policją lub sądem rodzinnym polega również na udzielaniu informacji i pomocy przy przeprowadzaniu czynności postępowania w szkole, przekazaniu dokumentów oraz udostępnieniu danych ucznia.

Obowiązek społeczny poinformowania policji lub sądu rodzinnego dotyczy również nauczycieli.

Dyrektor szkoły i nauczyciele mają również społeczny obowiązek poinformowania policji lub sądu rodzinnego, gdy stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszenia zasad współżycia społecznego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierzędu, włóczęgostwa, udziału w grupach przestępczych (art. 4 § 1 upn).

Dyrektor szkoły informuje sąd rodzinny w sytuacji, gdy mimo podjętych działań i dostępnych środków wychowawczych uczeń kontynuuje działania naruszające bezpieczeństwo lub gdy rodzice/prawni opiekunowie odmawiają współpracy ze szkołą.

Szkoła współpracuje ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi w przypadku zaistnienia potrzeby podjęcia lub kontynuowania działań pomocowych, w tym uczestnictwa w programach terapeutycznych. Działania w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej i terapeutycznej podejmowane są we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi i za ich zgodą.

Szkoła współpracuje również z kuratorami sądowymi oraz ośrodkami pomocy społecznej.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL POTRZEBUJE POMOCY (INTERWENCJI) PODCZAS LEKCJI.

Nauczyciel w sytuacjach **koniecznych** ma prawo wysłać przewodniczącego klasy lub wybranego przez siebie ucznia do dyrektora, pedagoga/ psychologa/ pracownika sekretariatu lub pracownika obsługi i zgłosić pilną potrzebę interwencji. Można (w miarę możliwości) wykonać telefon do sekretariatu szkoły i zgłosić potrzebę wsparcia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NARUSZENIA PRZEZ NAUCZYCIELA GODNOŚCI UCZNIA

1. W przypadku podejrzenia uchybienia przez nauczyciela obowiązków wynikających z art. 6 Ustawy Karty Nauczyciela, a w rezultacie naruszania godności osobistej ucznia, prowadzi się wewnętrzne postępowanie wyjaśniające.
2. Dyrektor szkoły zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowę wyjaśniającą z nauczycielem, uczniem, rodzicem/prawnym opiekunem, włączając w rozmowę pedagoga/psychologa szkolnego i wychowawcę klasy.
3. Po ustaleniu stanu faktycznego i stwierdzeniu:
 - a) naruszenia przez nauczyciela godności osobistej ucznia dyrektor szkoły niezwłocznie (nie później niż w ciągu 3 dni) zawiadamia o tym fakcie Komisję Dyscyplinarną Nauczycieli przy Wojewodzie Mazowieckim;
 - b) że nie doszło do naruszenia godności ucznia przez nauczyciela postępowanie zostaje zakończone, i czym zostają poinformowani zainteresowani.
4. W przypadku ewidentnego naruszenia godności ucznia nie wszczyna się postępowania wyjaśniającego, a dyrektor szkoły niezwłocznie (nie później niż w ciągu 3 dni) zgłasza sprawę do Komisji Dyscyplinarnej Nauczycieli przy Wojewodzie Mazowieckim.
5. Wszystkie czynności wyjaśniające są dokumentowane protokołem.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY ZACHOWANIE UCZNIA NA LEKCJI STWARZA ZAGROŻENIE DLA INNYCH UCZNIÓW (AGRESJA FIZYCZNA)

1. Nauczyciel stara się stworzyć bezpieczną przestrzeń (zdecydowanie, stanowczo, słownie, nie wdając się w dyskusje, całkowite przerwanie negatywnych zachowań sprawcy wobec ofiary).
2. Nauczyciel odizolowuje agresora od ofiary.
3. Ustalenie granic: niedopuszczenie do przejawów agresji wobec siebie jako osoby interweniującej.
4. Ocena zagrożenia i podjęcie decyzji o rodzaju dalszej interwencji. W sytuacji tego wymagającej nauczyciel wzywa dyrektora/ pedagoga/ psychologa/ innego pracownika (wysyłając przewodniczącego klasy lub innego ucznia/ewentualnie telefonicznie). W przypadku poważnego wykroczenia Dyrektor szkoły wzywa Policję/ lekarza, który podejmie decyzję o skierowaniu ucznia do domu lub placówki służby zdrowia w porozumieniu z dyrekcją szkoły.
5. Poszkodowanemu udziela się pierwszej pomocy. W razie konieczności wzywa pomoc medyczną.

Wychowawca:

1. Wychowawca, ewentualnie w przypadku nieobecności wychowawcy pedagog / psycholog, nie później niż dnia następnego przeprowadza rozmowę ze sprawcą, poszkodowanym i świadkami zajścia (osobno). Sprawcę informuje się o poważnym naruszeniu obowiązujących zasad. Wszystkich informuje się o dalszym toku postępowania. Wychowawca / pedagog w porozumieniu z nauczycielem — świadkiem zajścia sporządza notatkę.
2. Wychowawca informuje o zajściu pedagoga/psychologa (jeśli nie został o tym jeszcze poinformowany).
3. Wychowawca powiadamia rodziców o zaistniałym zdarzeniu.

Dyrektor:

1. Wezwanie rodziców – powiadomienie ich o zaistniałym fakcie;
2. Ustalenie okoliczności zdarzenia – wysłuchanie stron;
3. W przypadku poważnego wykroczenia – wezwanie policji i przeprowadzenie rozmowy z uczniem w obecności rodziców, wychowawcy i dyrektora szkoły;
4. Zastosowanie konsekwencji regulaminowych;

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POWIKŁANEGO WYBUCHU ZŁOŚCI UCZNIA

Poprzez wybuch powikłany rozumie się: sytuację, w której w ocenie nauczyciela: dziecko, u którego wystąpił wybuch złości, nie jest bezpieczne, pozostałe dzieci nie są bezpieczne, nauczyciel nie czuje się bezpieczny, nauczyciel stracił kontrolę nad sytuacją.

W przypadku, kiedy zachowanie ucznia zagraża jego zdrowiu lub życiu bądź stanowi niebezpieczeństwo dla otoczenia (pozostali uczniowie, nauczyciele, pracownicy szkoły) podejmowane są działania:

1. Nauczyciel, pod opieką którego jest uczeń, powiadamia wyznaczoną osobę (psycholog, pedagog) – przekazuje wybranemu uczniowi „czerwoną kopertę”. Uczeń zanosí kopertę do sekretariatu szkoły. Pracownik sekretariatu powiadamia pedagoga/psychologa lub w przypadku jego nieobecności dyrektora.
2. Do czasu przybycia pomocy nauczyciel wszystkimi dostępnymi i znanymi mu metodami zabezpiecza klasę i ucznia agresywnego (w stosunku do ucznia agresywnego – spokojnym, opanowanym tonem głosu, używając krótkich i jasnych komunikatów poproszenie ucznia o zaprzestanie niepożądanych zachowań, nazwanie sytuacji i emocji ucznia; w razie konieczności oddzielenie ucznia od innych dzieci np. poprzez zagrozenie drogi, w ostateczności przytrzymanie ucznia – wcześniej uprzedzić ucznia, że jeśli nie przestanie to będzie konieczność przytrzymania go; w stosunku do innych uczniów – odizolowanie dziecka od pozostałych uczniów lub wyprowadzenie uczniów z klasy).
3. W przypadku, kiedy nauczyciel czuje, że nie będzie w stanie kontrolować sytuacji (zapewnić bezpieczeństwa sobie i uczniom), otwiera drzwi klasy. Nakazuje uczniom wyjście na korytarz. Opiekę przejmuje dyżurujący na korytarzu pracownik administracyjny (pani woźna, pomoc nauczyciela), który przejmuje chwilowo opiekę nad dziećmi do momentu przybycia interwenta lub odprowadza uczniów do najbliższej sali, gdzie znajduje się inny nauczyciel.

4. Po wyprowadzeniu uczniów nauczyciel ocenia czy jest w stanie w bezpieczny sposób przytrzymać ucznia. Jeśli jest to niemożliwe, zabezpiecza ucznia przed wyrządzeniem sobie krzywdy. Kontroluje okna, drzwi.
5. Na miejscu zdarzenia pojawiają się interwent (pedagog/psycholog/dyrektor), który ocenia sytuację mając na względzie podjęcie wszelkich działań zapewniających bezpieczeństwo ucznia i pozostałych osób. Interwent podejmuje decyzję o liczbie osób interweniujących w sprawie ucznia, który stworzył sytuację trudną.
6. Interwent próbuje słownie uspokoić ucznia i odizolować go od grupy (jeżeli uczniowie nadal są w klasie). W sytuacji, gdy ucznia nie da się uspokoić na terenie klasy, interwent podejmuje decyzję o dalszym miejscu interwencji (gabinet specjalistów/korytarz/inne pomieszczenie).
7. W przypadku niereagowania na polecenia, uciekania, agresji i autoagresji interwent używa niezbędnych środków, adekwatnych do sytuacji np. przytrzymania, w celu odizolowania dziecka i zapewnienia bezpieczeństwa jemu i innym uczniom.
8. Jeżeli podjęta interwencja nie skutkuje wyciszeniem ucznia, interwent w porozumieniu z dyrektorem/wicedyrektorem/pedagogiem szkolnym podejmuje decyzję o wezwaniu pogotowia ratunkowego lub/i policji.
9. O wezwaniu pogotowia/policji poinformowany jest rodzic ucznia.
10. Do czasu przybycia służb ratunkowych uczeń pozostaje pod opieką interwenta.
11. Jeżeli na skutek podejmowanych działań, w ocenie interwenta uczeń jest w stanie wrócić do zespołu klasowego, podejmowana jest kontrolowana próba włączenia go do klasy. Zanim to nastąpi należy dać uczniowi czas na wyciszenie i naprawienie wyrządzonych szkód (posprząatanie).
12. W przypadku, kiedy uczeń nie stwarza zagrożenia dla siebie i pozostałych uczniów, interwent wycofuje się z kontaktu.
13. O zdarzeniu poinformowany jest wychowawca klasy, który (o ile jest obecny) bez zbędnej zwłoki powiadamia telefonicznie rodziców ucznia oraz wzywa ich do szkoły;
14. Z uczniem, w obecności wychowawcy (nie później niż dnia następnego po zdarzeniu), interwent przeprowadza rozmowę dotyczącą zaistniałej sytuacji.

15. O zdarzeniu zostają powiadomieni: dyrektor szkoły, rodzice, wychowawca, psycholog, pedagog.
16. Ze zdarzenia sporządzana jest notatka służbowa.
17. Spisany zostaje kontrakt pomiędzy szkołą, rodzicami i uczniem, określający zasady dalszego postępowania (jeżeli uczeń objęty jest nadzorem kuratora zostaje on poinformowany o zaistniałej sytuacji). Kontrakt obejmuje m.in. zasady oraz konsekwencje ich nieprzestrzegania przez ucznia. W przypadku dalszego występowania zachowań niepożądanych Dyrektor powiada Sąd Rodzinny.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAKŁÓCANIA PRZEZ UCZNIA TOKU LEKCJI

Definicja: Przez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarne zachowanie w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacery po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela).

Nauczyciel:

1. Słowne zwrócenie uwagi na niewłaściwe zachowanie ucznia;
2. Próba uspokojenia sytuacji w klasie;
3. W przypadku konfliktu między uczniami – rozdzielenie stron;
4. W przypadku braku reakcji ze strony ucznia - poinformowanie o dalszych konsekwencjach zgodnych ze Statutem Szkoły;
5. Powiadomienie wychowawcy klasy po zakończeniu lekcji;

Wychowawca:

1. Rozmowa wychowawcy klasy, zwrócenie uwagi na niewłaściwe zachowanie i dalsze konsekwencje;
2. W przypadku powtórzenia się zachowania lub czynu o dużej szkodliwości – upomnienie, sporządzenie odpowiedniej adnotacji w dzienniku szkolnym;
3. W przypadku braku reakcji na interwencję nauczyciela i wychowawcy, powiadomienie dyrekcji szkoły i rodziców ucznia;
4. Konsekwencje: zgodne ze Statutem szkoły.

Pedagog/psycholog:

1. W przypadku gdy nauczyciel prowadzący zajęcia nie jest w stanie opanować sytuacji w klasie wysyła gospodarza klasy po pedagoga/psychologa szkolnego;
2. Pedagog/psycholog udaje się do wskazanej klasy i ustala tożsamość przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabiera ich z sali lekcyjnej do swojego gabinetu lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora;
3. Pedagog/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniami i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia;
4. Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole – na wniosek pedagoga/psychologa wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu;
5. Jeżeli przyczyną zakłócania toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach, należy postępować według tych procedur;

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA UCZNIA – AGRESJA FIZYCZNA

1. Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany, jest niezwłoczne przerwanie zachowania agresywnego. Nauczyciel (pracownik szkoły) przerywa zdecydowanie i stanowczo negatywne zachowanie sprawcy wobec ofiary. Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom zdarzenia, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów. W razie potrzeby należy zadbać o rozdzielenie bijących się uczniów i uniemożliwienie im dalszego kontaktu. W razie potrzeby pracownik prosi o pomoc innego nauczyciela/pracownika, pielęgniarkę szkolną.
2. W przypadku zagrożenia życia (gdy osoba poszkodowana jest nieprzytomna) pielęgniarka, pedagog/psycholog lub dyrektor szkoły wzywa natychmiast karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych).
3. Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły. Decyzję o dalszym leczeniu podejmują rodzice/opiekunowie dziecka.
4. Poinformowanie wychowawcy lub w razie jego nieobecności, pedagoga/psychologa szkolnego o zdarzeniu o zdarzeniu.
5. Poinformowanie rodziców/prawnych opiekunów ucznia/uczniów, uczestników zdarzenia, o zaistniałej sytuacji.
6. Wychowawca/cy i/lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadzają rozmowy z rodzicami/opiekunami prawnymi obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę.
7. Przeprowadzenie przez wychowawcę (pedagoga/psychologa) rozmowy z uczniem/uczniami w obecności nauczyciela/pracownika – świadka zdarzenia (zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka, uświadomienie sprawcy nieodpowiedniego zachowania i poinformowanie o konsekwencjach wynikających ze statutu, udzielenie wsparcia ofierze i świadkom w formie wskazówek dotyczących tego jak można reagować w takich sytuacjach, rozmowa na temat emocji i norm społecznych, ocenienie zdarzenia i wyciągnięcie wniosków).
8. Sporządzenie notatki w dzienniku/dokumentacji (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany).
9. Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić specjalistycznej pomocy ofierze przemocy oraz wskazać, jak należy radzić sobie w podobnych sytuacjach.

10. W przypadku powtarzających się zachowań agresywnych ucznia poinformowanie pedagoga/psychologa szkolnego, dokonanie diagnozy sytuacji i opracowanie przez Zespół Wychowawczy planu działań naprawczych (we współpracy z rodzicami). W przypadku dalszego braku poprawy zachowania skierowanie, za zgodą rodziców, ucznia na diagnozę do poradni psychologicznej – pedagogicznej.

W przypadku przeprowadzenia przez agresora kolejnych ataków – z widocznymi skutkami pobicia – szkoła kieruje sprawę na policję/sądu rodzinnego, od której postępowania zależą dalsze losy sprawcy przemocy. Wobec agresora stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie i/lub regulaminie szkoły

11. Natychmiastowe powiadomienie przez wychowawcę pedagoga i Dyrektora/Wicedyrektora szkoły o przypadkach szczególnie drastycznych zachowań agresywnych (stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia).
12. Ustalenie przez wychowawcę, w porozumieniu z Dyrektorem/Wicedyrektorem szkoły sankcji w stosunku do ucznia/uczniów, w oparciu o Statut Szkoły.
13. Przekazanie rodzicom/prawnym opiekunom informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia/uczniów konsekwencji.
14. W przypadku szczególnie drastycznych zachowań agresywnych, zagrażających demoralizacją uczniów, stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia, Dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą natychmiast powiadamia policję o/ lub Sąd Rodzinny. O fakcie tym informuje rodziców ucznia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESJI PSYCHICZNEJ I CYBERPRZEMOCY

W PRZYPADKU, GDY UCZEŃ POSŁUGUJE SIĘ WULGARNYM SŁOWNICTWEM

1. Ustne upomnienie przez nauczyciela.
2. W przypadku powtarzania się sytuacji nauczyciel sporządza notatkę w zeszycie uwag i powiadamia wychowawcę klasy.
3. Gdy w/w sytuacja ma miejsce na lekcjach wychowania fizycznego nauczyciel może karnie odsunąć ucznia od gry na czas przez siebie ustalony.
4. Wychowawca informuje rodziców ucznia o zachowaniu ucznia.
5. Zastosowanie konsekwencji regulaminowych.

W PRZYPADKU, GDY UCZEŃ STOSUJE PRZEMOC SŁOWNĄ, PSYCHICZNĄ, PONIŻA LUB OBRAŻA

1. Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.
2. Należy powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego.
3. Każdy nauczyciel, w przypadku podejrzenia o stosowanie przemocy słownej, psychicznej, stara się dotrzeć do ofiary, otoczyć ją opieką.
4. Nauczyciele oceniają stopień i skalę problemu.
5. Wychowawca (pedagog lub psycholog) przeprowadza rozmowę z uczniem podejrzanym o stosowanie przemocy słownej, psychicznej w celu ustalenia okoliczności i uzgadnia z nim formę zadośćuczynienia. Udziela też pomocy w formie wskazówek właściwego zachowania i zasad współżycia społecznego. W razie konieczności ucznia należy objąć pomocą psychologiczno – pedagogiczną. Sporządza notatkę ze zdarzenia i rozmowy.
6. Wychowawca (pedagog lub psycholog) przeprowadza rozmowę z ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia. Sporządza notatkę z rozmowy. Udziela również pomocy w formie wskazówek, jak radzić sobie w podobnych sytuacjach. W razie konieczności ucznia należy objąć pomocą psychologiczno – pedagogiczną.
7. W razie konieczności należy również przeprowadzić rozmowę ze świadkami zdarzenia, wyjaśnić im pojęcia: emocje, agresja, przemoc, przypomnieć normy postępowania i sposoby reagowania. Z rozmowy sporządza się notatkę.
8. O zdarzeniu i swoich spostrzeżeniach wychowawca (pedagog lub psycholog) informuje rodziców.
9. Wychowawca monitoruje zjawisko.

10. Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie lub regulaminach.
11. W przypadku podejrzenia o dręczenie lub uzyskaniu informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub na wniosek poszkodowanego dyrektor szkoły powiadamia policję lub sąd dla nieletnich.

W PRZYPADKU UJAWNIEŃ CYBERPRZEMOCY

Podstawa prawna: Kodeks karny: art.190 § 1–2, art. 190a § 1–3, art. 212 § 1–2, art. 256, art. 267 § 1–4, art. 268a.

Niektóre akty cyberprzemocy stanowiące naruszenie prawa mogą być ścigane na wniosek pokrzywdzonego (w przypadku dzieci do 18. r.ż. na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych). Są to:

groźba karalna (art. 190 *Kodeksu karnego* – dalej kk),
zmuszanie groźbą do określonego działania (art. 191 kk),
uporczywe nękanie – stalking (art. 190a kk),
zniesławienie/znieważenie (art. 216 i 212 kk),
włamanie (art. 267 i 268a kk).

Czyny karalne ścigane z urzędu powinny być niezwłocznie zgłoszone na policję lub do prokuratury. Dotyczy to sytuacji takich jak:

rozpowszechnianie zdjęć lub filmów z udziałem osoby nieletniej, mających cechy pornograficzne, czy publikowanie materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie nieletnich (art. 202 kk).

Cyberprzemoc – przemoc z użyciem technologii informacyjno-komunikacyjnych, głównie internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów, z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, media społecznościowe, grupy dyskusyjne, SMS i MMS¹.

1. Każdy pracownik szkoły w sytuacji ujawnienia zjawiska cyberprzemocy na terenie szkoły zobligowany jest poinformować o sprawie dyrektora lub pedagoga/psychologa szkolnego i wychowawcę.

¹ Pyżalski J., (2012), *Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży*, Kraków: Impuls; Wojtasik Ł., *Cyberprzemoc – charakterystyka zjawiska*, [w:] Wojtasik Ł. (red.), *Jak reagować na cyberprzemoc? Poradnik dla szkół*, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, https://www.edukacja.fdds.pl/cb0428e3-c0d8-47cb-8508-1b865100a1f9/Extras/ksiazka-jak_reagowac_na_cyberprzemoc-FDDS-12042017.pdf [dostęp: 29.08.2020 r.].

2. Pedagog/psycholog szkolny ustala okoliczności zdarzenia i wykonuje szereg czynności mających na celu ustalenie sprawcy zdarzenia (np. ustalenia obecności świadków, rodzaju rozsyłanego materiału itp.). W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba określić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość/powtarzalność). Realizując procedurę, należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara, wytykanie palcami itd. Trzeba dokonać oceny czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np. niezbyt udanym żartem (wtedy trzeba podjąć działania profilaktyczne mające na celu niedopuszczenie do eskalacji tego typu zachowań).

Jeśli ustalenie sprawcy wydaje się niemożliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest konieczne, należy skontaktować się z policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18. r.ż. (art. 202 § 3 kk).

3. Pedagog/psycholog szkolny podejmuje działania zmierzające do zabezpieczenia wszystkich dowodów (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń itd.). W trakcie zbierania materiałów trzeba zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.
4. Wychowawcy, dyrektor i pedagog/psycholog szkolny analizują zebrany materiał i podejmują decyzje dotyczące dalszych działań. O zdarzeniu informowani są rodzice uczniów.
5. Gdy sprawcą cyberprzemocy jest uczeń naszej szkoły pedagog/psycholog szkolny z wychowawcą przeprowadza z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadośćuczynienia ofiarom cyberprzemocy). W trakcie rozmowy należy zobowiązać sprawcę do zaprzestania nagannego zachowania i usunięcia zdjęć lub filmów z internetu (po wcześniejszym zabezpieczeniu dowodów). Wobec sprawcy wyciągane są konsekwencje regulaminowe.

W razie konieczności Dyrektor powiadamia rodziców sprawcy oraz sąd rodzinny lub policję;

6. Dyrektor szkoły informuje rodziców o wszczętym postępowaniu i konsekwencjach wobec dziecka;
7. W sytuacji, gdy sprawca jest nieznanym, podstawowe działanie polega na przerwaniu aktu cyberprzemocy (zawiadomieniu administratora serwisu w celu usunięcia materiału po wcześniejszym zabezpieczeniu dowodów), zapewnieniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej poszkodowanemu oraz wsparciu rodziców poszkodowanego ucznia w ewentualnym zgłoszeniu sprawy policji.

Działania wobec ofiar

1. W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Zapewnić poczucie bezpieczeństwa i zapewnić, że szkoła podejmie kroki w celu rozwiązania problemu;

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy – należy zapewnić go, że nie jest winny zaistniałej sytuacji oraz że nikt nie ma prawa zachowywać się w ten sposób wobec niego, a także podkreślić, że dobrze zrobił, ujawniając sytuację. Należy okazać zrozumienie dla jego uczuć. Należy poinformować ucznia o krokach, jakie może podjąć szkoła i sposobach, w jaki może zapewnić mu bezpieczeństwo.

2. Należy pomóc ofierze (rodzicom/opiekunom prawnym) w zabezpieczeniu, omówić strategię postępowania wobec sprawcy (np. zerwanie kontaktu ze sprawcą, niepodejmowanie agresywnej konfrontacji itp.), zadbać o podstawowe zasady bezpieczeństwa online (np. nieudostępnianie swoich danych kontaktowych, kształtowanie własnego wizerunku itd.).
3. W razie konieczności należy objąć ucznia pomocą psychologiczno – pedagogiczną.
4. Sytuację w trakcie wyjaśnienia sprawy i po jej wyjaśnieniu należy monitorować, w celu zapobiegnięcia powtórzeniu się cyberprzemocy wobec ucznia.
5. O zdarzeniu i podjętych działaniach należy powiadomić rodziców ucznia.

Działania wobec świadków:

1. Należy zadbać o bezpieczeństwo świadków, zwłaszcza, gdy to oni ujawniają cyberprzemoc.
2. W trakcie rozmowy ze świadkami należy okazać zrozumienie ich emocji;

Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania policji i sądu rodzinnego., w pierwszej kolejności należy podjąć działania na poziomie szkoły (interwencyjne i wychowawcze). Kontakt z policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, świadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich). Za zgłoszenie odpowiada dyrektor szkoły.

W przypadku powtarzających się zachowań ucznia związanych ze stosowaniem, którejkolwiek z wymienionych powyżej form przemocy (psychicznej, słownej, cyberprzemocy) wychowawca informuje pedagoga/psychologa szkolnego, dokonanie diagnozy sytuacji i opracowanie przez Zespół Wychowawczy planu działań naprawczych (we współpracy z rodzicami). W przypadku dalszego braku poprawy zachowania skierowanie, za zgodą rodziców, ucznia na diagnozę do poradni psychologicznej – pedagogicznej.

W przypadku szczególnie drastycznych zachowań agresywnych, zagrażających demoralizacją uczniów, stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia, Dyrektor szkoły może poinformować o zachowaniach Policję i/lub Sad Rodzinny.

Wsparcie w przypadku cyberprzemocy: Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111 ,
Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100,
dyzurnet@dyzurnet.pl

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, WYSTĘPOWANIA W KLASIE PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ/BULLINGU

Obowiązek interwencji w sprawie przemocy rówieśniczej spoczywa na osobach dorosłych pracujących w szkole.

O przemocy rówieśniczej/bullingu mówimy, gdy:

- sytuacja powtarza się (nie jest to zdarzenie jednorazowe)
- dziecko jej doświadczające nie ma możliwości obronienia się przed napastnikiem/napastnikami, z uwagi na występującą nierównowagę sił (sprawca ma silniejszą pozycję)
- napastnik działa z intencją skrzywdzenia.

Celami interwencji szkolnej, które należą do działań pomocowych są:

- doprowadzenie do zaprzestania krzywdzenia dziecka/stosowania przemocy przez dziecko,
- określenie potrzeb dziecka i udzielenie mu wsparcia,
- motywowanie rodzica/opiekuna dziecka do podejmowania działań pomocowych na rzecz dziecka,
- dostarczanie dziecku doświadczającemu przemocy i wspierającemu je rodzicowi/opiekunowi wiedzy dotyczącej czynników ochronnych (resilience); wzmacnianie dziecka,
- dostarczenie dziecku stosującemu przemoc i jego rodzicom/opiekunom wiedzy dotyczącej bezpiecznych sposobów radzenia sobie z agresją, wzmacnianie dziecka.

Działania pomocowe – powinny być wdrażane zawsze, gdy wystąpi przemoc rówieśnicza. Podjęcie działań prawnych nie zwalnia z obowiązku realizowania działań pomocowych.

Procedura interwencji:

1. Osoba dorosła, która zaobserwuje przemoc rówieśniczą/uzyska o niej informację od uczniów informuje o tym fakcie wychowawcę klasy/pedagogowi i dyrektorowi szkoły; W razie konieczności należy udzielić pomocy medycznej poszkodowanym. W przypadku naruszenia przez którąkolwiek z osób uczestniczących w zdarzeniu prawa dyrektor szkoły zawiadamia Policję (informuje o tym fakcie rodziców)
2. Ze zdarzenia sporządza się notatkę służbową: Notatka zawiera takie elementy jak:
 - Data: kiedy doszło do zdarzenia (dzień, godzina w przybliżeniu)
 - Miejsce: gdzie doszło do zdarzenia (klasa, korytarz szkolny, boisko, toaleta itp.)

- Zdarzenie: co dokładnie się wydarzyło i jaki był przebieg zdarzenia, uwzględniając formy stosowanej przemocy oraz zaobserwowane emocje sprawcy/ ofiary (jeśli to możliwe). Kto uczestniczył w zdarzeniu
- Sposób uzyskania informacji o zdarzeniu: czy osoba sporządzająca notatkę była świadkiem wydarzenia czy też dowiedziała się o nim od innej osoby. Data sporządzenia notatki, podpis.

Notatka służbowa ma być opisem faktów.

3. Wychowawca klasy informuje rodziców o zdarzeniu i dalszych krokach jakie zostaną podjęte;
4. Kolejnym krokiem jest przeprowadzenie przez wychowawcę we współpracy z pedagogiem/psychologiem rozmowy z każdą z osób, która jest w jakimś stopniu zaangażowana w sprawę. Przy planowaniu rozmów należy uwzględnić następującą kolejność ich przeprowadzania:
 1. Rozmowa ze sprawcą/sprawcami przemocy.
 2. Rozmowa ze świadkami (w tym z pracownikami szkoły).
 3. Rozmowa z ofiarą/ofiarami przemocy.

Kolejność w przypadku ujawnienia przemocy przez osobę dorosłą, w przypadku ujawnienia przez świadka lub ofiarę zaczynamy od tej osoby.

5. Kolejnym krokiem jest przygotowanie przez zespół – wychowawca, pedagog/psycholog planu pomocy uczniom uwięzonym w przemoc (zarówno dla sprawcy przemocy jak i ofiary przemocy) i zaplanowanie działań adresowanych do świadków przemocy; Plany działań poprzedzone są przeprowadzoną diagnozą sytuacji szkolnej, rodzinnej i wychowawczej uczestników (pedagog/psycholog/wychowawca);
6. Przeprowadzenie przez wychowawcę klasy (w razie potrzeby w obecności pedagoga/psychologa) spotkania z rodzicami i omówienie z nimi planu pomocy uczniom uwięzonym w przemoc (osobno ze sprawcą i ofiarą) i wdrożenie ich do realizacji wspomnianych planów;
7. Monitorowanie przez wychowawcę we współpracy z pedagogiem/psychologiem szkolnym zachowań osób uwięzionych w przemoc rówieśniczą oraz realizacji planu pomocy
8. Jeśli w wyniku monitorowania wdrażania planu pomocy stwierdzono, że przemoc nie ustaje, niezbędne jest podjęcie działań prawnych oraz wystąpienie (za zgodą rodziców) do poradni psychologiczno – pedagogicznej o dokonanie diagnozy sytuacji i opracowanie planu naprawczego. Powiadomienie policji, prokuratury czy złożenie wniosku do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego nie oznacza to jednak zaprzestania realizacji planu pomocy, monitorowania sytuacji dzieci oraz ich sposobu funkcjonowania w szkole;

(Procedurę opracowano w oparciu o materiały udostępniane przez Fundację „Dajemy Dzieciom Siłę” - „Interwencja w przypadku przemocy rówieśniczej”

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZJAWISKA PEDOFILII W SZKOLE

Podstawa prawna: Kodeks karny: art. 197 § 3; art. 200; art. 200a; art. 200b.

Pedofilia jest przestępstwem przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. W myśl *Kodeksu karnego*, art. 200 § 1: „Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”

Celem procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego uczniów w przypadku wystąpienia zagrożenia wynikającego z pojawienia się osób psychicznie i fizycznie molestujących dzieci lub nakłaniających je do wykonywania czynności seksualnych.

1. Każdy pracownik w momencie pozyskania informacji i/lub zaobserwowania tego typu zachowań zobowiązany jest bezzwłocznie do podjęcia działań mających na celu powstrzymanie tego zjawiska;
2. Niezwłocznie powiadamia o zagrożeniu dyrektora szkoły oraz pedagoga/psychologa szkolnego;
3. W przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić policję;
4. Dyrektor szkoły powiadamia wszystkich pracowników o stwierdzonym zagrożeniu i zobowiązuje ich do zachowania szczególnej ostrożności i uwagi;
5. W szkole wychowawcy i/lub pedagog/psycholog szkolny podejmują działania profilaktyczne skierowane do uczniów w celu omówienia potencjonalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazywania pracownikom szkoły informacji o osobach, które mogą stanowić zagrożenie;
6. W przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, dyrektor szkoły niezwłocznie informuje o tym fakcie rodziców/opiekunów ucznia (i wzywa ich do szkoły) oraz zawiadamia policję/prokuraturę w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które pomogą w ustaleniu sprawy;
7. Pedagog/psycholog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem, w obecności jego rodziców celu omówienia przyczyn i okoliczności zdarzenia;
8. W dalszej kolejności dyrektor szkoły wraz z pedagogiem/psychologiem szkolnym i rodzicami/opiekunami ucznia ustala dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi właściwej opieki i wsparcia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ROZPOWSZECHNIANIA PRZEZ UCZNIA PORNOGRAFII W SZKOLE

Celem procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego uczniów na wypadek zagrożenia wewnętrznego związanego z rozpowszechnianiem materiałów o charakterze pornograficznym.

1. W przypadku otrzymania przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w internecie lub szkole osoba ta bezzwłocznie powiadomi dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu;
2. W przypadku, gdy informacja ta zostanie pozyskana od innego ucznia, należy zapewnić mu anonimowość w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji związanych z przemocą skierowaną, wobec tego ucznia ze strony sprawców zdarzenia;
3. Dyrektor szkoły informuje pracowników szkoły o stwierdzonym zagrożeniu bez wskazywania konkretnego ucznia;
4. Wychowawca klasy i/lub pedagog/psycholog podejmują działania profilaktyczne wśród uczniów w celu omówienia zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym, oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań;
5. Dyrektor szkoły wzywa do szkoły rodziców ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne. Przeprowadza z nim rozmowę w obecności pedagoga/psychologa szkolnego informując o konsekwencjach tego typu zachowania i planując działania wychowawcze wobec ucznia;
6. W przypadku udostępniania treści pornograficznych małoletnim poniżej 15 roku szkolnego dyrektor szkoły o tym fakcie informuje sąd rodzinny i/lub policję (podstawa prawna art. 202 §1 i 2 k.k., art. 4 §1 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich)

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PROSTYTUCJI

Podstawa prawna: Kodeks karny: art. 18 § 3; art. 203; art. 204.

Celem procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego uczniów.

1. W przypadku sytuacji, gdy nauczyciel lub inny pracownik pozyska informację, że uczeń był świadkiem czynności noszących znamiona prostytucji, o tym fakcie niezwłocznie informuje dyrektora szkoły;
2. W przypadku, gdy nauczyciel lub inny pracownik szkoły stwierdza lub pozyskuje informację, że uczeń świadomie lub nie, dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się, niezwłocznie informuje o tym fakcie dyrektora szkoły, który wzywa do szkoły rodziców/opiekunów ucznia;
3. Wychowawca klasy i/lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami oraz z uczniem w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji należy zobowiązać ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, zaś rodziców/opiekunów prawnych – bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad jego zachowaniem (w razie konieczności można skierować interwencyjnie do specjalistycznej placówki i udział ucznia w programie terapeutycznym);
4. Ustalenie przez dyrektora szkoły, w porozumieniu z rodzicami/ prawnymi opiekunami dalszych działań z udziałem psychologa w celu zapewnienia opieki uczniowi, który świadomie lub nie dopuścił się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się.
5. W przypadku braku współpracy ze strony ucznia i jego rodziców i utrzymywaniu się procederu dyrektor szkoły informuje o tym fakcie sąd rodzinny i/lub policję;
6. Jeżeli zdarzenie dotyczy ucznia, który nie ukończył 18 roku życia dyrektor szkoły informuje o zdarzeniu policję/prokuraturę i sąd rodzinny (art. 204 § 3 k.k. – przestępstwo ścigane z urzędu).
7. W sytuacji, gdy szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenia ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, powiadomienie przez dyrektora szkoły sądu rodzinnego lub policji (dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji);

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, WYSTĘPOWANIA NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ SEKSUALNYCH UCZNIÓW

Celem procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów, na wypadek zagrożenia wewnętrznego związanego z zachowaniami uczniów o charakterze seksualnym.

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły pracownik powinien powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną, wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach.
3. Wychowawca w razie konieczności we współpracy z pedagogiem/ psychologiem szkolnym przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim.
5. Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
6. W sytuacji, kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierzędu), dyrektor szkoły

pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policjo – Wydział ds. Nieletnich.

7. Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu, czyny seksualne dokonywane do 13 r.ż.), dyrektor szkoły w porozumieniu z pedagogiem/psychologiem szkolnym po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami.
8. Wychowawca i Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.
9. Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych, czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut i/lub regulamin szkoły.
10. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. (Procedura opracowana przez MEN)

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W PRZYPADKU ZNISZCZENIA MIENIA SZKOŁY LUB WŁASNOŚCI INNEGO UCZNIA

Interwencję podejmuje pracownik pedagogiczny, który był świadkiem zdarzenia, lub któremu został zgłoszony fakt dokonania przez ucznia zniszczenia.

Nauczyciel:

1. Jest zobowiązany do wyjaśnienia okoliczności.
2. Dokonuje wpisu o zajściu w dzienniku.
3. Powiadamia wychowawcę o problemie.

Wychowawca:

4. Informuje rodziców/prawnych opiekunów o dokonaniu zniszczenia, poniesionych stratach finansowych i ustala konsekwencję wychowawczą przewidzianą w Statucie Szkoły. Rodzic/prawny opiekun jest zobowiązany do zrekompensowania wyrządzonej szkody w terminie ustalonym w porozumieniu z Dyrektorem.
5. W przypadku braku rekompensaty w ustalonym terminie dyrektor szkoły podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu z powiadomieniem policji włącznie.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PALENIA PAPIEROSÓW PRZEZ UCZNIA

1. Nauczyciel (pracownik szkoły), który zauważył, że uczeń pali papierosy (w tym papierosy elektroniczne), powiadamia o tym fakcie wychowawcę klasy.
2. Rozmowa ucznia z wychowawcą i pedagogiem szkolnym.
3. Wpis do dziennika o zdarzeniu.
4. Wychowawca zawiadamia rodziców oraz ustala termin spotkania w szkole.
5. Spotkanie pedagoga i wychowawcy z rodzicami ucznia – omówienie zaistniałej sytuacji, ustalenie działań jakie należy podjąć, poinformowanie o regulaminowych konsekwencjach;
6. Rozmowa wychowawcy i pedagoga szkolnego z uczniem w obecności rodziców.
7. Zastosowanie kar regulaminowych wynikających ze Statutu
8. W uzasadnionych przypadkach dyrekcja szkoły wraz z pedagogiem i wychowawcą podejmuje decyzję zawiadomieniu policji lub sądu rodzinnego (zagrożenie demoralizacją/demoralizacja).

PROCEDURA POSTĘPOWANIA NAUCZycIELI W PRZYPADKU KRADZIEŻY BĄDŹ WYMUSZENIA W SZKOLE

Interwencję podejmuje pracownik pedagogiczny, który był świadkiem zdarzenia lub któremu został zgłoszony fakt dokonania przez ucznia przywłaszczenia.

Nauczyciel

1. Bezzwłocznie podejmuje działania mające na celu powstrzymanie i niwelowanie zjawiska kradzieży bądź wymuszenia;
2. Powiadamia dyrektora szkoły i wychowawcę o problemie.
3. Przekazuje sprawcę czynu (o ile jest on znany) pod opiekę pedagoga/psychologa szkolnego lub/i wychowawcy;
4. Podejmuje we współpracy z pedagogiem/psychologiem szkolnym próbę wyjaśnienia okoliczności zajścia i ustalenia sprawcy oraz przeprowadzenia z nim rozmowy wychowawczej.
5. Zabezpiecza dowody przestępstwa tj. przedmioty pochodzące z kradzieży bądź wymuszenia i przekazuje je policji.
6. Należy zażądać, aby podejrzany uczeń pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży lub przekazał skradzioną rzecz, w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, psychologa, dyrektora lub innego pracownika szkoły (należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani plecaka ucznia – może to zrobić tylko policja);
7. Dyrektor szkoły powiadamia policję o zdarzeniu.
8. Dyrektor szkoły wzywa rodziców/opiekunów prawnych sprawcy do szkoły i przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności jego rodziców (z rozmowy należy sporządzić notatkę).
9. Wszystkie kroki wychowawczo – interwencyjne mają prowadzić do zadośćuczynienia przez sprawcę, w porozumieniu z jego rodzicami, poszkodowanemu w kradzieży bądź wymuszeniu.
10. Nauczyciel ze swoich działań sporządza notatkę/wpis w dzienniku.
11. Wobec ucznia poza działaniami wychowawczo – profilaktycznymi stosuje się konsekwencje regulaminowe.
12. W przypadku powtarzających się kradzieży/wymuszeń dokonanej przez tego samego ucznia bądź gdy przywłaszczone mienie jest znaczącej wartości, wychowawca w porozumieniu z Dyrektorem/Wicedyrektorem powiadamia sąd rodzinny.

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU
ZNALEZIENIA NA TERENIE SZKOŁY BRONI,
MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH, INNYCH
NIEBEZPIECZNYCH SUBSTANCJI LUB PRZEDMIOTÓW**

1. Nauczyciel uniemożliwia dostęp osób postronnych do znalezionych materiałów.
2. Nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły.
3. Dyrektor ogłasza ewakuację szkoły zgodnie z opracowaną procedurą.
4. Dyrektor powiadamia służby ratownicze (straż pożarną, policję).

PROCEDURA POSTĘPOWANIA PRZEZ UCZNIA W SYTUACJI POSIADANIA PRZEDMIOTÓW NIEDOZWOLONYCH NA TERENIE SZKOŁY.

1. Nakłonienie ucznia do oddania niebezpiecznego przedmiotu, (jeżeli uczeń odmawia oddania przedmiotu zabronionego, należy go poinformować, że ma taki obowiązek;
2. W przypadku dalszej odmowy, uczeń ponosi konsekwencje za złamanie regulaminu szkolnego;
3. W przypadku, gdy użycie zabronionego przedmiotu może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia, natychmiastowe powiadomienie dyrekcji szkoły, która zawiadamia policję;
4. W każdym przypadku powiadomienie rodziców, wychowawcy, pedagoga/psychologa i dyrekcji szkoły.
5. Zastosowanie konsekwencji regulaminowych.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU SAMOWOLNEGO ODDALENIA SIĘ UCZNIA Z SALI PODCZAS LEKCJI

1. Nauczyciel bez pozostawiania uczniów samych w klasie obserwuje, dokąd udał się uczeń i natychmiast wzywa pomoc;
2. Nauczyciel wysyła przewodniczącego klasy lub innego ucznia po pomoc do pracownika obsługi/pedagoga/psychologa/dyrektora;
3. Po przybyciu pomocy jedna z dorosłych osób pozostaje z klasą, a druga poszukuje ucznia;
4. Podczas trwania zajęć lekcyjnych główne drzwi wejściowe do szkoły pozostają zamknięte, natomiast przy wyjściu od strony szatni dyżuruje pracownik obsługi, celem uniemożliwienia opuszczenia przez jakiegokolwiek ucznia szkoły;
5. Każdy pracownik szkoły zobowiązany jest do reakcji w przypadku napotkania ucznia poruszającego się po szkole podczas lekcji (ustalenie przyczyn przebywania poza salą) i w razie konieczności odprowadzenia go do sali.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJI SAMOWOLNEGO OPUSZCZENIA SZKOŁY PRZEZ UCZNIA

Uczniowie po lekcjach przebywają pod opieką wychowawców w świetlicy szkolnej. Zapoznani są w pierwszych dniach września z regulaminem świetlicy. Bez zgody wychowawcy uczeń nie może opuścić grupy. W sytuacji samowolnego oddalenia się wychowawca zobowiązany jest podjąć następujące działania:

1. Powiadomić o tym fakcie dyrektora i kierownika świetlicy lub osobę ich zastępującą.
2. Wychowawca lub wskazani pracownicy szkoły przeszukują budynek celem ustalenia, gdzie są uczniowie.
3. Wychowawca lub sekretarz szkoły telefonicznie powiadamia policję o samowolnym oddaleniu się ucznia ze świetlicy szkolnej.
4. Niezwłocznie powiadomieni zostają telefonicznie lub w inny sposób rodzice lub opiekunowie prawni ucznia.
5. W razie odnalezienia ucznia należy zawiadomić telefonicznie wszystkie osoby, które poinformowane były o zaginięciu ucznia (policja, rodzice, dyrekcja).
6. Z działań podjętych w ramach poszukiwania ucznia, który samowolnie oddalił się od grupy świetlicowej należy sporządzić notatkę, którą wychowawca zobowiązany jest złożyć dyrektorowi i pedagogowi. Należy także poinformować o zdarzeniu wychowawcę klasy, do której uczęszczał dany uczeń.
7. Wobec ucznia, który samowolnie opuścił szkołę należy zastosować kary przewidziane w obowiązującym WSO i Statucie.
8. Rada Pedagogiczna analizuje zajście i ustala uchybienia, które doprowadziły do tego zdarzenia.
9. Wobec winnych zaniedbań należy wyciągnąć konsekwencje zgodnie z KN i KP.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE RODZIC ZGŁASZAJĄCY SIĘ PO DZIECKO JEST POD WPŁYWEM ALKOHOLU

1. W sytuacji, w której zachodzi podejrzenie, że rodzic (opiekun) zgłaszający się po dziecko jest pod wpływem alkoholu, nauczyciel nie może przekazać wychowanka pod opiekę tegoż rodzica (opiekuna).
2. W takiej sytuacji rodzic proszony jest o opuszczenie szkoły, a dziecko zostanie wydane innemu dorosłemu opiekunowi.
3. Jeżeli rodzic nie chce opuścić szkoły i zachowuje się w sposób agresywny, zostaje powiadomiona policja.
4. Gdy nie ma możliwości odebrania dziecka przez innego opiekuna, dziecko zostaje przekazane policji.
5. Wpis do dziennika o zdarzeniu.
6. Jeżeli sytuacje, w których rodzic zgłasza się po dziecko pod wpływem alkoholu powtarzają się, Dyrektor wraz Zespołem Wychowawczym podejmują decyzję o powiadomieniu o tym fakcie stosownych instytucji.

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA
INFORMACJI, ŻE UCZEŃ, KTÓRY NIE UKOŃCZYŁ 18 LAT,
UŻYWA ALKOHOLU LUB INNYCH ŚRODKÓW W CELU
WPROWADZENIA SIĘ W STAN ODURZENIA, UPRAWIA
NIERZĄD BĄDŹ PRZEJAWIA INNE ZACHOWANIA
ŚWIADCZĄCE O DEMORALIZACJI**

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora/wicedyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym, w tym objęcie ucznia pomocą psychologiczną – pedagogiczną.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (*specjalistę ds. nieletnich*).
5. Podobnie, w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (*rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.*), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
6. W przypadku gdy zdarzenie nosi miano przestępstwa, w szczególności przestępstwa ściganego z urzędu, dyrektor szkoły informuje o zdarzeniu policję/prokuraturę oraz sąd rodzinny (gdy uczeń nie ukończył 18 roku życia).

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA W RZYPADKU, GDY
NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY
ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ŚRODKÓW
ODURZAJĄCYCH (ALKOHOLU, NARKOTYKÓW,
DOPALACZY)**

W przypadku rozpoznania u ucznia stanu odurzenia alkoholem lub inną substancją odurzającą (narkotyki, dopalacze, leki itp.) nauczyciel:

1. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie (można np. oddać pod opiekę pielęgniarki szkolnej, pedagoga/psychologa szkolnego);
2. Powiadamia o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły i wychowawcę;
3. W sytuacji wystąpienia zagrożenia zdrowia powiadamia jednostkę państwowego ratownictwa medycznego;
4. Wychowawca (ewentualnie pedagog/psycholog) zawiadamia o tym fakcie rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje policja lub lekarz;
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem środka odurzającego - odmawiają przyjsia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
6. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny informuje rodziców o procedurze postępowania w przypadku znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami wychowawczymi i profilaktycznymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia;
7. Należy przeprowadzić rozmowę z rodzicami wskazując argumenty dla zagrożenia zdrowia dziecka, wskazać instytucje, które mogą służyć pomocą w zaistniałej sytuacji oraz możliwe formy pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
8. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających (w tym dopalaczy) na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (*specjalisty ds. nieletnich*) lub sądu rodzinnego.

9. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43¹ ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.
10. Uczeń, który znajdował się pod wpływem środków odurzających na terenie szkoły ponosi konsekwencje wynikające ze Statutu Szkoły oraz zostaje skierowany (po wytrzeźwieniu/powrocie do szkoły) na rozmowę do psychologa/pedagoga szkolnego. Wobec ucznia podejmuje się oddziaływania wychowawczo – profilaktyczne we współpracy z rodzicami;
11. Należy monitorować i ewaluować działania profilaktyczno – wychowawcze podjęte wobec ucznia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL ZNAJDUJE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ WYGLĄDEM NARKOTYK

W przypadku znalezienia podejrzanej substancji odurzającej na terenie szkoły:

1. Nauczyciel zachowując środki szczególnej ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY NAUCZYCIEL PODEJRZEWA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK LUB INNĄ SUBSTANCJĘ ODURZAJĄCĄ

W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy:

1. Odizolować podejrzanego ucznia od pozostałych uczniów w klasie.
2. O swoich spostrzeżeniach nauczyciel powiadamia dyrektora/wicedyrektora szkoły, pedagoga/psychologa szkolnego i wychowawcę;
3. Wychowawca lub dyrektor szkoły powiadamia rodziców ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia.
4. Dyrektor szkoły zawiadamia o fakcie policję.
5. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
6. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczek, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
7. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.
8. Wychowawca i pedagog/psycholog szkolny przeprowadza z uczniem w obecności jego rodziców/opiekunów prawnych rozmowę o złamaniu obowiązujących zasad szkolnych, a następnie uczeń zostaje objęty działaniami profilaktycznymi i wychowawczymi; wsparcia należy udzielić również rodzicom/ opiekunom prawnym ucznia;
9. Należy zaproponować rodzicom/opiekunom prawnym działania profilaktyczne w zakresie rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych oraz posiadania i rozprowadzania środków odurzających, bądź specjalistyczne, np. uczestnictwo w warsztatach umiejętności wychowawczych.
10. Należy monitorować i ewaluować działania profilaktyczne – wychowawcze podjęte wobec ucznia.

UWAGA:

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- ✓ posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- ✓ wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- ✓ udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- ✓ wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających;

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Z przestępstwem mamy do czynienia, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIA - SPRAWCY CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA:

Podstawa prawna: Przypadek może dotyczyć ucznia, który dopuścił się czynu po ukończeniu lat 13, ale nie ukończył lat 17, bądź ucznia, który nie ukończył 18. r.ż., wówczas zastosowanie mają przepisy zawarte w *Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r.*, Dz.U. 1982., Nr 35, poz. 228, z późn. zm.

Przypadek może dotyczyć ucznia pełnoletniego (po 18. r.ż.), który popełnił czyn karalny, wówczas podlega on przepisom prawa ogólnie przyjętym wobec osób dorosłych.

Cel: zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole w przypadku popełnienia przez ucznia czynu karalnego oraz udzielenie pomocy uczniowi – sprawcy czynu karalnego.

1. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły,
2. Dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia;
3. Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły, lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę,
4. Powiadomienie rodziców ucznia - sprawcy (dyrektor szkoły);
5. Niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.), lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana,
6. Do obowiązku dyrektora należy również zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).
7. Dyrektor szkoły nie ma prawa przeprowadzać czynności zarezerwowanych dla policji (np. przesłuchiwanie, przeszukiwanie).
8. Wobec ucznia, który jest sprawcą czynu karalnego planowane są działania wychowawczo – profilaktyczne, w tym stosowna pomoc psychologiczno – pedagogiczna w szkole i/lub poza nią we współpracy z rodzicami/ opiekunami ucznia.
9. Wobec ucznia, który dopuścił się czynu karalnego stosuje się konsekwencje regulaminowe.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIA, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

Cel: zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole w przypadku zidentyfikowania w szkole ucznia będącego ofiarą czynu karalnego oraz udzielenie pomocy uczniowi – ofierze czynu karalnego.

1. Udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń,
2. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły,
3. Dyrektor szkoły niezwłocznie powiadomia rodziców ucznia – ofiary czynu karalnego,
4. Niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
5. Należy ucznia – ofiarę czynu karalnego objąć wsparciem, pomocą psychologiczną;

W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję - tel. 997 lub 112. (stosować się do stosownych procedur).

Procedura postępowania w przypadku samookaleczeń, prób samobójczych lub samobójstwa ucznia.

Każdy pracownik ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia.

W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

Postępowanie w sytuacji, w której uczeń dokonuje samookaleczenia:

1. Należy uniemożliwić uczniowi kontynuowanie czynności samookaleczenia poprzez zastosowanie stanowczej perswazji z zachowaniem zasad bezpieczeństwa.
2. W razie potrzeby poprosić osobę dorosłą (nauczyciela/ innego pracownika szkoły) lub ucznia o udanie się do sekretariatu celem poinformowania dyrektora szkoły i wezwania pogotowia ratunkowego.
3. Jeżeli wydarzenie miało miejsce podczas zajęć lekcyjnych, zapewnić opiekę pozostałym uczniom z pomocą innego nauczyciela lub pracownika szkoły.
4. Niezwłocznie poinformować o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, pedagoga, psychologa szkolnego i wychowawcę klasy, do której chodzi uczeń dokonujący samookaleczenia.
5. Wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny wzywa rodziców ucznia, informuje o zdarzeniu i zobowiązuje do konsultacji psychiatrycznej/psychologicznej ich dziecka. Przekazuje ucznia pod opiekę rodziców.
6. Wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny informuje rodziców o możliwości wsparcia psychologicznego na terenie szkoły i/lub poza nią.

Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń ma ślady świadczące samookaleczaniu się (informacja od samego ucznia, kolegów, nauczycieli).

1. Należy o fakcie poinformować wychowawcę klasy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Wychowawca, pedagog lub psycholog diagnozują sytuację (w razie konieczności z pomocą pielęgniarki szkolnej, która dokonuje oględzin ciała oraz w razie potrzeby opatruje ślady samookaleczenia).
3. Wychowawca, pedagog lub psycholog przeprowadza rozmowę z uczniem oraz powiadamia rodziców o zaistniałej sytuacji i prosi o niezwłoczne przybycie do szkoły w celu przekazania informacji pozyskanych od ucznia i zaplanowania dalszych działań (rozmowa taka z rodzicem może odbyć się również telefonicznie jeśli stan dziecka na to pozwala).

4. Wychowawca, pedagog lub psycholog przekazują ucznia pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) i zobowiązują ich do konsultacji psychiatrycznej ich dziecka – jeśli stan dziecka nie pozwala mu na samodzielny powrót do domu.
5. Wychowawca, pedagog, psycholog zobowiązują rodzica do odbycia konsultacji specjalistycznych w celu oceny stanu dziecka (psychiatra/psycholog).
6. Wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny informuje rodziców o możliwości wsparcia psychologicznego na terenie szkoły i/lub poza nią.
7. O zdarzeniu należy poinformować dyrektora szkoły.

Postępowanie w przypadku powzięcia informacji o próbie samobójczej

Działania interwencyjne:

1. Ustalenie i potwierdzenie rodzaju zdarzenia.
2. Odizolowanie ucznia od reszty klasy i zapewnienie mu bezpieczeństwa.
3. Należy unikać pouczania i niejasnych sformułowań, a używać precyzyjnych wyrażen np. „opuść ręce”, „postaw krzesło”, „trzymaj stopy na podłodze”, trzymaj ręce w bezruchu” (a nie: „nie bij”, „uspokój się”).
4. Usunięcie wszystkiego, co może ułatwić realizację zamiaru.
5. Zebranie wstępnej informacji o okolicznościach zdarzenia.
6. Wezwanie pomocy (pogotowie, policja, straż - jeśli jest potrzebna).
7. Zawiadomienie dyrekcji szkoły, wychowawcy, pedagoga, psychologa
8. Powiadomienie rodziców/opiekunów prawnych.
9. Zadbanie o dyskrecję przebiegu interwencji w/w służb.
10. Dokonanie szybkiej oceny dalszych zagrożeń wg klucza:
 - a) Ryzyko umiarkowane - uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi, jak to zrobi, nie było wcześniejszych prób,
 - b) Ryzyko podwyższone - wystąpiły czynniki przed wypadkowe, uczeń mówi, jak to zrobi, były wcześniejsze próby,
 - c) Ryzyko ekstremalne - wystąpiły wskaźniki przed wypadkowe, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął inne działania zagrażające życiu i zdrowiu.
11. Poinformowanie służb o wstępnych wynikach oceny sytuacji (ryzyka).
12. Ustalenie strategii działań w zależności od oceny sytuacji.
13. Ochrona ucznia oraz innych osób przed zbędnymi czynnikami traumatyzującymi np. kontakt z mediami.

Działania naprawcze:

1. Dokonanie diagnozy ryzyka ponowienia samookaleczenia/próby samobójczej uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami.
2. Bezwzględnie należy skonsultować dalszą strategię z PPP i lekarzem oraz rodzicami.
3. Podjęcie próby zmobilizowania rodziny do udzielenia wsparcia, zapewnienia bezpieczeństwa, wzmocnienia wzajemnych więzi z poszkodowanym

BEZPIECZEŃSTWO CYFROWE

Procedury opracowane na podstawie zaleceń MEN „Bezpieczna Szkoła”

OBLIGATORYJNE DZIAŁANIA INTERWENCYJNE:

Są następstwem wystąpienia zagrożenia. Podzielić je można na 3 grupy:

1. **Działania wobec aktu/zdarzenia** – opis przypadku, ustalenie okoliczności zdarzenia, zabezpieczenie dowodów oraz monitoring sytuacji szkolnej; polegają przede wszystkim na **zachowaniu** (nieusuwaniu) **dokumentacji cyfrowej**: wiadomości sms, e-maili, nagrań z poczty głosowej telefonu, komentarzy w serwisie społecznościowym, zapisów na blogu czy plików filmów wideo. O ile to możliwe, należy także zarchiwizować treść rozmów w komunikatorach oraz linki (konkretne adresy URL), a także dane o potencjalnym sprawcy. Każde zdarzenie wymaga udokumentowania w stosownym protokole.
2. **Działania wobec uczestników zdarzenia** (ofiara – sprawca – świadek, rodzice/opiekunowie prawni);
3. **Działania wobec instytucji/organizacji/służb pomocowych i współpracujących** – policji, wymiaru sprawiedliwości, służb społecznych;

Procedury związane z wystąpieniem danego typu zagrożenia cyberbezpieczeństwa w szkole uwzględniają powyższe działania i są podejmowane przez dyrekcję szkoły oraz nauczycieli, pedagoga/psychologa szkolnego i innych pracowników.

Standardową procedurę reakcji w przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego prezentuje poniższy rysunek (Źródło: Wrońska A., Polak Z., (2018), *Standard bezpieczeństwa online placówek oświatowych*, Warszawa: NASK, s. 27.

Sprawców wszystkich rodzajów zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego w szkole należy objąć co najmniej poniższymi działaniami:

1. Sprawca musi otrzymać od przedstawicieli szkoły komunikat o braku akceptacji dla działań, jakich dokonał. W trakcie rozmowy uczeń powinien poznać możliwe skutki swojego postępowania, a także konsekwencje, jakie mogą zostać wobec niego wyciągnięte wynikające ze statutu szkoły i/lub przepisów prawa.
2. Sprawca powinien zostać wezwany do zaprzestania podejmowania podobnych działań w przyszłości oraz usunięcia skutków swoich dotychczasowych działań.
3. Sprawca powinien również zostać objęty odpowiednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną w celu zrozumienia konsekwencji swego zachowania oraz zmiany postawy i

dalszego postępowania. Jeśli sprawców jest więcej, to z każdym z nich należy rozmawiać osobno.

4. Wobec sprawcy należy wyciągnąć konsekwencje. Podejmując decyzję o zastosowaniu danej konsekwencji należy pamiętać by nie wymierzała jej osoba udzielająca pomocy uczniowi. Należy też wziąć pod uwagę rozmiar i rangę wyrządzonej szkody, czas trwania niewłaściwych zachowań, świadomość popełnionego czynu, motywację sprawcy.
5. Działania wobec sprawcy powinny również obejmować rozmowę z jego rodzicami/opiekunami (informacja o zdarzeniu, pozyskanych materiałach, planowanym postępowaniu, ewentualnych konsekwencjach prawnych). Wszystkie działania powinny być podejmowane we współpracy i przy zaangażowaniu rodziców ucznia.

Ofiarom wszystkich zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego należy udzielić odpowiedniego wsparcia, zapewnić bezpieczeństwo i poinformować ją i jej rodziców/opiekunów o przysługujących jej prawach (np. zgłoszenie przestępstwa na policję).

DZIAŁANIA SZKOŁY ADRESOWANE DO INSTYTUCJI I ORGANIZACJI ZEWNĘTRZNYCH

W sytuacji naruszenia przepisów prawa przez uczniów lub osoby spoza szkoły szkoła w razie wystąpienia takiej konieczności w ramach swoich działań podejmuje współpracę z instytucjami i/lub organizacjami zewnętrznymi, w szczególności z:

- Policją, prokuraturą i sądami rodzinnymi;
- Służbami społecznymi, np. ośrodkami pomocy społecznej;
- Placówkami specjalistycznymi np. poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, poradniami zdrowia psychicznego, placówkami terapeutycznymi;
- Dostawcami usług internetowych oraz operatorami telekomunikacyjnymi;

Dyrektor szkoły jest zobligowany do zawiadomienia policji lub sądu rodzinnego o popełnieniu Przez nieletniego ucznia czynu karalnego, o którym dowiedział się w związku z działalnością szkoły (art. 4 § 2 upn). Jest zobowiązany również do podjęcia niezbędnych czynności, aby nie dopuścić do zatarcia śladów popełnionego czynu karalnego oraz zabezpieczenia dowodów. Obowiązek powiadomienia policji nie dotyczy czynów ściganych przez organy na wniosek pokrzywdzonego oraz z oskarżenia prywatnego. W zakresie cyberbezpieczeństwa dyrektor ma obowiązek poinformować policję lub prokuraturę o:

- Zakłóceniu pracy systemu informatycznego (art. 269a kk);
- Przestępcze udostępnianie urządzeń, programów lub haseł komputerowych (art. 269b kk);
- Oszustwa komputerowe (art. 287 kk par. 1,2);
- Rozpowszechnianie pornografii (art. 202 kk);
- Propagowanie ustrojów totalitarnych (art. 256 kk);
- Znieważenie publiczne grupy osób (na tle etnicznym/religijnym) (art. 257 kk)

Dyrektor informuje pokrzywdzonego i rodzica/opiekuna prawnego o możliwości złożenia wniosku do policji lub prokuratury:

- Groźba karalna (art. 190kk);
- Uporczywe nękanie (art. 190a kk)
- Utrwalenie wizerunku nagiej osoby bez jej zgody, naruszenie intymności seksualnej (art. 191a kk);
- Bezprawne uzyskanie informacji (art. 267 kk);
- Naruszenie prawa do zapoznania się z informacją (art. 268 kk);
- Niszczenie danych informatycznych (art. 268a kk);
- Zniesławienie (art. 212 kk);
- Zniewaga (art. 216 kk)

Współpraca szkoły z policją lub sądem rodzinnym polega również na udzielaniu informacji i pomocy przy przeprowadzaniu czynności postępowania w szkole, przekazaniu dokumentów oraz udostępnieniu danych ucznia.

Obowiązek społeczny poinformowania policji lub sądu rodzinnego dotyczy również nauczycieli.

Dyrektor szkoły i nauczyciele mają również społeczny obowiązek poinformowania policji lub sądu rodzinnego, gdy stwierdzi istnienie okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego, w szczególności naruszenia zasad współżycia społecznego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierzędu, włóczęgostwa, udziału w grupach przestępczych (art. 4 § 1 upn).

Dyrektor szkoły informuje sąd rodzinny w sytuacji, gdy mimo podjętych działań i dostępnych środków wychowawczych uczeń kontynuuje działania naruszające bezpieczeństwo lub gdy rodzice/prawni opiekunowie odmawiają współpracy ze szkołą.

Szkoła współpracuje ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi w przypadku zaistnienia potrzeby podjęcia lub kontynuowania działań pomocowych, w tym uczestnictwa w programach terapeutycznych. Działania w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej i terapeutycznej podejmowane są we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi i za ich zgodą.

Szkoła współpracuje również z kuratorami sądowymi oraz ośrodkami pomocy społecznej.

Współpraca z dostawcami usług internetowych i operatorami sieci telekomunikacyjnych w zakresie przerywania aktu (np. usunięcia krzywdzących i ośmieszających materiałów) z racji braku regulacji prawnych opiera się na zrozumieniu problemu i chęci współpracy administratorów konkretnych stron, serwisów, portali internetowych.

PROCEDURY REAGOWANIA:

DOSTĘP DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH, NIELEGALNYCH

Podstawa prawna: *Kodeks karny*, art. 200 § 1–5 kk, art. 200a kk, art. 200b kk, art. 202 § 1-4b, art. 256 kk, art. 257.

Procedura obejmuje zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych).

Zgłoszenia nielegalnych treści można dokonać pod numerem tel. 112, 997 oraz www.dyzurnet.pl

Postępowanie:

1. W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej, znalezione w internecie lub w urządzeniu dziecka (zadanie to należy do rodziców/opiekunów dziecka). Jeżeli treści tych nie można powiązać z uczniami danej szkoły należy zgłosić we wskazanych powyżej miejscach. Jeżeli treści te można powiązać bezpośrednio z uczniem szkoły dalsze działania podejmowane są przez szkołę.
2. Należy powziąć działania w celu ustalenia sprawców, w przypadku ich ustalenia należy o zdarzeniu poinformować ich rodziców/opiekunów prawnych;
3. W przypadku udostępniania przez ucznia treści opisanych wcześniej jako szkodliwe nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań (wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny). Działania szkoły powinny koncentrować się jednak na aktywnościach wychowawczych. W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na policji (dyrektor szkoły).
4. Uczniów – ofiary i świadków należy otoczyć wsparciem i pomocą psychologiczną – pedagogiczną. W rozmowie z dzieckiem należy uwzględnić jego komfort psychiczny, pamiętać o poufności i podmiotowości ucznia. W trakcie rozmowy należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do wspomnianych treści;
5. Należy koniecznie powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych ofiary o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka (w szkole i/lub poza nią). Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach ze wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz osobami udzielającymi wsparcia.
6. W przypadku gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie czy szkole – wskazane jest podjęcie działań edukacyjnych i wychowawczych.
7. W przypadku naruszenia prawa, np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą, należy – w porozumieniu z rodzicami dziecka – niezwłocznie powiadomić policję (dyrektor szkoły);

ZAGROŻENIE PRYWATNOŚCI - NARUSZENIE PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA BĄDŹ PRACOWNIKA SZKOŁY

Podstawa prawna: kodeks karny i cywilny, RODO

1. W sytuacji pozyskania informacji o takim zdarzeniu w pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania (np. zrzut ekranu, e-mail itp.), jednocześnie należy dokonać zmian tych danych, które należą do ofiary np. haseł i loginów, tak by uniemożliwić kontynuację procederu.
2. W sytuacji, gdy wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary bądź w innych celach niezgodnych z prawem, należy podjąć działania zmierzające do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w internecie (wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny);
3. O czynach niezgodnych z prawem należy powiadomić policję (dyrektor), w takiej sytuacji usuwanie skutków działań w internecie można dokonać za zgodą policji;
4. W przypadku gdy zdarzenie zostało wykryte przez pracowników szkoły lub na jej terenie wychowawca klasy informuje o zdarzeniu i podejmowanych działaniach rodziców ofiary i sprawcy (jeśli jest znany);
5. W przypadku gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz potwierdzają, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej, należy je zabezpieczyć i przekazać policji. W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikacji dokonać powinna policja. Dyrekcja szkoły podejmując decyzję o zawiadomieniu policji powinna wziąć pod uwagę rodzaj czynu oraz wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę jaką reprezentuje po odkryciu incydentu, opinie wychowawcy i pedagoga/psychologa.
6. W przypadku gdy sprawca jest znany, a jego działania nie wynikają z chęci wyrządzenia szkody majątkowej lub osobistej i nie są przestępstwem, wychowawca we współpracy z pedagogiem/psychologiem szkolnym podejmuje działania wychowawczo – profilaktyczne uzgodnione z rodzicami/opiekunami ucznia. Działania te mają na celu uświadomienie mu nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Powinny też zmierzać do zadośćuczynienia krzywdy wyrządzonej osobie poszkodowanej; Celem tych działań jest nie tylko nabycie przez ucznia odpowiedniej wiedzy na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na prezentującą szacunek wobec cudzego wizerunku i prywatności. Działania takie szkoła podejmuje niezależnie od powiadomienia policji/sądu rodzinnego
7. Ofiarę incydentu należy otoczyć odpowiednim wsparciem i/lub pomocą psychologiczną – pedagogiczną i powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy (w porozumieniu z jej rodzicami);
8. Gdy kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające

uwagę na negatywną ocenę narażania na uszczerbek wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi – oraz odpowiedzialność prawną.

9. Przy podejmowaniu wszystkich działań należy kierować się dobrem wszystkich stron, w razie konieczności zachować stosowną poufność;

BEZPRAWNE UŻYCIE CUDZEGO WIZERUNKU W SIECI:

Podstawa prawna: *Kodeks cywilny i Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, t.j. Dz.U. 2019, poz. 1231; 2020, poz. 288.

1. W sytuacji pozyskani informacji o bezprawnym użyciu wizerunku w sieci przez ucznia należy o tym fakcie poinformować wychowawcę klasy;
2. Nauczyciel i/lub wychowawca klasy zbiera informacje na temat zdarzenia, możliwych dowodach np. zrzuty z ekranu (przeprowadza rozmowy wyjaśniające z ofiarą, świadkami i sprawcą – jeśli jest on znany);
3. O zdarzeniu wychowawca klasy informuje rodziców sprawcy i ofiary, przekazując im również informację o podjętych i planowanych działaniach;
4. Dochodzenie naruszeń dóbr osobistych, w tym wizerunku, jest działaniem podejmowanym z inicjatywy samego uprawnionego/pokrzywdzonego lub jego rodziców w przypadku osób nieletnich;
5. W przypadku gdy użycie wizerunku w sieci wiąże się również z popełnieniem przestępstwa dyrektor szkoły informuje o tym fakcie policję;
6. Wychowawca klasy przeprowadza rozmowę ze sprawcą czynu, mającą na celu uświadomienie mu jego niewłaściwego zachowania, w tym kwestii związanych z naruszania przez niego przepisów prawa. Działania wobec sprawcy mają również na celu ustalenie, we współpracy z jego rodzicami, zadośćuczynienia ofiarom, zobowiązania do zaprzestania tego typu działań i usunięcia wykorzystanego wizerunku (o ile nie stanowi dowodu w sprawie – wówczas można to zrobić jedynie za zgodną policji). W razie konieczności planowane są dalsze oddziaływania wychowawczo – profilaktyczne, w tym również w zakresie pomocy psychologiczno – pedagogicznej, we współpracy z jego rodzicami;
7. Wychowawca przeprowadza również rozmowę wspierającą z ofiarą zdarzenia i informuje ją o podjętych działaniach. W razie konieczności np. gdy wizerunek został wykorzystany w sposób prześmiewczy i poniżający, należy objąć ofiarę pomocą psychologa/pedagoga szkolnego.
8. W przypadku gdy więcej osób wiedziało o bezprawnym użyciu wizerunku w sposób prześmiewczy lub poniżający wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza z nimi rozmowy wychowawcze, których celem jest uzmysłowienie im problemu i ukształtowanie w nich postawy sprzeciwu, wobec tego typu działań.
9. W klasie, w której doszło do zdarzenia i wie o niej więcej uczniów mogą zostać przeprowadzone działania profilaktyczne mające na celu zapoznanie uczniów z przepisami prawa autorskiego i ochrony dóbr osobistych, zasad korzystania z urządzeń cyfrowych itp.

NADMIERNE KORZYSTANIE Z INTERNETU I/LUB URZĄDZEŃ CYFROWYCH

1. W przypadku gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń nadmiernie korzysta z komputera/innych urządzeń cyfrowych i/lub internetu informuje o swoich podejrzeniach wychowawcę klasy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego;
2. Wychowawca klasy informuje o swoich podejrzeniach rodziców ucznia i razem z nimi we współpracy z pedagogiem/psychologiem szkolnym planują działania pomocowe dla ucznia;
3. W zależności od stopnia problemu jedną z form pomocy może być skierowanie ucznia, za zgodą rodziców do specjalistycznej placówki np. terapeutycznej;
4. Działania wychowawcy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego polegają w pierwszej kolejności na ustaleniu we współpracy z rodzicami skutków zdrowotnych i psychicznych, jakie nadmierne korzystanie z internetu i/lub urządzeń cyfrowych wywołało u dziecka (np. gorsze wyniki w nauce, załamanie relacji z rówieśnikami lub rodziną itp.). Celem tych działań diagnostycznych jest opracowanie odpowiedniej ścieżki pomocy dla ucznia, w wyniku, której uczeń zostaje objęty odpowiednią pomocą psychologiczną – pedagogiczną w szkole i/lub poza nią. W razie konieczności należy skierować ucznia na pogłębioną diagnozę (np. w celu ustalenia stopnia uzależnienia).
5. Wychowawca klasy i/lub pedagog/psycholog szkolny informują innych nauczycieli uczących ucznia o jego trudnościach;
6. Jeśli świadkami problemu ucznia są inni uczniowie oni również powinni uzyskać wsparcie (wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny), którego celem jest zwrócenie uwagi na negatywne aspekty nadmiernego korzystania z internetu i/lub urządzeń cyfrowych oraz zaapelowanie o wsparcie dziecka dotkniętego problemem;

DEZINFORMACJA, BEZKRYTYCZNA WIARA W TREŚCI ZAMIESZCZONE W INTERNECIE, NIEUMIEJĘTNOŚĆ ODRÓŻNIENIA TREŚCI PRAWDZIWYCH OD NIEPRAWDZIWYCH, W TYM SZKODLIWOŚĆ REKLAM

1. Nauczyciel powinien identyfikować uczniów nieumiejących odróżnić prawdy od fałszu informacji publikowanych w sieci;
2. Nauczyciel powinien każdorazowo zauważać, analizować i komentować sytuacje wskazujące na posługiwanie się przez ucznia nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z internetu np. podczas lekcji lub w zadaniach domowych. W sytuacji, gdy informacje pozyskiwane przez uczniów skłaniają ich do podejmowania zachowań ryzykownych należy o tym fakcie niezwłocznie powiadomić rodziców ucznia oraz podjąć we współpracy z wychowawcą i pedagogiem/psychologiem

- szkolnym oraz rodzicami ucznia działania interwencyjne i działania w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
3. W przypadku pozyskania informacji, że uczeń szkoły opublikował nieprawdziwe informacje wystarczającą reakcją jest nakłonienie ucznia do umieszczenia sprostowania nieprawdziwych informacji;
 4. Nauczyciele w ramach działań dydaktyczno – wychowawczych powinni prowadzić działania profilaktyczne – edukację medialną (informacyjną). Działania mające na celu zapobieganie angażowaniu się młodzieży w zachowania autodestrukcyjne i ryzykowne powinny być zaplanowane w ramach programu wychowawczo - profilaktycznego szkoły oraz skierowane do ogółu uczniów (profilaktyka uniwersalna).

SEKSTING

Podstawa prawna: *Kodeks karny* – art. 191a, art. 202 § 1–4c.

Wyróżniamy 3 podstawowe rodzaje sekstingu, które skutkują koniecznością realizacji zmodyfikowanych procedur reagowania:

Rodzaj 1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.

Rodzaj 2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.

Rodzaj 3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób (bez względu na intencje) i na tym tle dochodzi do cyberprzemocy.

1. W sytuacji pozyskania informacji/zgłoszenia o podejmowaniu tego typu zachowań przez ucznia szkoły nauczyciel informuje wychowawcę klasy i dyrektora szkoły;
2. Wychowawca klasy i/lub pedagog/psycholog szkolny ustala okoliczności zdarzenia i informuje o zdarzeniu rodziców/opiekunów dziecka (o ile zgłoszenie nie zostało pozyskane od rodzica). Należy pamiętać o delikatnym charakterze sprawy i zachować dyskrecję i profesjonalizm;
3. Działania podjęte przez wychowawcę i/lub pedagoga szkolnego mają na celu ustalenie, jeśli jest to możliwe, sprawcy, dlatego ważne jest zabezpieczenie dowodów (przesłanych zdjęć czy zrzutów ekranu);
4. W sytuacji, gdy seksting nosi znamiona przestępstwa związanego z produkcją oraz rozpowszechnianiem materiałów pornograficznych z udziałem osoby małoletniej (poniżej 18 r.ż.) – art. 202 § 3 i 4 kk dyrektor szkoły zawiadamia policję i zabezpiecza dowody;
5. Jeżeli sprawcą sekstingu jest uczeń szkoły wychowawca klasy przeprowadza z nim rozmowę w obecności dyrektora szkoły (o fakcie tym informuje się rodziców ucznia), gdzie przedstawia się mu dowody jego aktywności. Rozmowę z uczniem należy przeprowadzić w obecności rodzica/opiekuna, a ucznia należy objąć odpowiednim wsparciem psychologiczno – pedagogicznym (w razie konieczności specjalistyczną pomocą).

Rodzaj 1. Dalsze działania poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno-pedagogicznej nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie sprawców zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało poważniejsze konsekwencje, w tym prawne.

Rodzaj 2. Niektóre tego typu materiały mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektora szkoły/placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu policji. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (art. 202 *Kodeksu karnego*), dlatego też dyrektor szkoły/placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu policji i/ lub do sądu rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.

Rodzaj 3. W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy należy dodatkowo zastosować procedurę: cyberprzemoc.

6. Ofiarę sekstingu należy objąć odpowiednim wsparciem i otoczyć pomocą psychologiczną – pedagogiczną (w razie konieczności specjalistyczną poza szkołą) we współpracy z jej rodzicami/opiekunami. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana z uwzględnieniem komfortu psychicznego dziecka – ofiary sekstingu, z szacunkiem dla jego indywidualności przeżytego stresu.
7. W razie, gdy seksting zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym wychowawca klasy i/lub pedagog/psycholog szkolny podejmuje działania wychowawcze i profilaktyczne uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażenie się na dotkliwe kary osób, które go stosują

NIEBEZPIECZNE KONTAKTY W INTERNECIE (UWODZENIE, PEDOFILIA)

Podstawa prawna: *Kodeks karny*: art. 200, art. 200a § 1 i 2, art. 286 § 1.

Telefony alarmowe krajowe: Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży: 116 111, <https://116111.pl/> Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci: 800 100 100, <https://800100100.pl/> Zgłaszanie nielegalnych treści: [dyzurnet.pl](mailto:dyzurnet@dyzurnet.pl)
dyzurnet@dyzurnet.pl, 801 615 005

1. Kluczowe znaczenie w podejmowaniu działań interwencyjnych w przypadku tego zagrożenia ma szybkość przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na niezwykle szkodliwe konsekwencje. W przypadku niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia dziecka, szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.
2. W przypadku powzięcia informacji o zagrożeniu nauczyciel niezwłocznie informuje dyrektora szkoły i pedagoga/psychologa szkolnego oraz wychowawcę klasy;
3. O zagrożeniu informowani są rodzice/opiekunowie prani dziecka;
4. Dyrektor szkoły wraz z pedagogiem/psychologiem szkolnym podejmują działania w celu identyfikacji i zabezpieczenia w szkole dowodów działania dorosłego sprawcy

uwodzenia (w formie elektronicznej np. zapisy rozmów, zdjęcia itp.) jednocześnie niezwłocznie zawiadamia o zdarzeniu policję;

5. Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły w większości przypadków uwodzenia przez internet;
6. Należy zapewnić ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa. We współpracy z rodzicami/opiekunami dziecka należy objąć go pomocą psychologiczną – pedagogiczną (w razie konieczności również specjalistyczną poza szkołą). W trakcie rozmowy z dzieckiem (pedagog/psycholog/wychowawca) należy uwzględniać jego komfort psychiczny oraz uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je policji. Należy upewnić się, że kontakt sprawcy z ofiarą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa.
7. W celu zapewnienia odpowiedniej pomocy dziecku i poczucia bezpieczeństwa należy dokonać również analizy sytuacji domowej dziecka.
8. Wszelkie działania szkoły wobec dziecka powinny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.
9. W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwodzenia dziecka do lat 15 – obowiązkiem dyrektora szkoły jest powiadomienie policji lub sądu rodzinnego.

ŁAMANIE PRAWA AUTORSKIEGO

1. Przyjęcie przez nauczyciela zgłoszenia o naruszeniu prawa autorskiego przez ucznia powinno skutkować sporządzeniem notatki służbowej lub informacji w dzienniku w zależności od wagi;
2. O zgłoszeniu nauczyciel informuje wychowawcę klasy i/lub dyrektora szkoły (w zależności od wagi);
3. Należy przeprowadzić czynności wyjaśniające – ustalenie okoliczności sprawy (kogo dotyczy, jakich utworów i czy faktycznie są chronione prawem, czy faktycznie doszło do naruszenia praw), w razie konieczności należy sprawę skonsultować z prawnikiem;
4. Należy przeprowadzić rozmowę wychowawczą z uczniem, w celu uświadomienia mu znaczenia i konsekwencji jego działań oraz poinformowania go jak do naruszeń nie dopuścić w przyszłości;
5. Jeżeli osobą pokrzywdzoną jest uczeń należy podjąć działania o charakterze mediacyjnym, w celu ułatwienia zakończenia sporu bez nadmiernej jego eskalacji. O działaniach należy poinformować rodziców/opiekunów ucznia;
6. O sytuacji należy poinformować rodziców/opiekunów ucznia.

Dodatkowo w szkole nauczyciele w ramach swoich oddziaływań edukacyjno – wychowawczych powinni w ramach podstawy programowej poruszać zagadnienia związane z prawem autorskim, prowadzić pogadanki na ten temat, informować rzeczowo i konkretnie jakie czyny są dozwolone, a jakie zabronione prawem.

BEZPIECZEŃSTWO TECHNICZNE I SPRZĘTU IT

Podstawa prawna: *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe*, Dz.U. 2020, poz. 910, z późn. zm. *Kodeks karny*, Rozdział XXXIII *Przestępstwa przeciwko ochronie informacji*: art. 267 § 1–4, art. 268 § 1–3, art. 268a § 1–2, art. 269 § 1–2, art. 269a, art. 269b § 1–2, *Kodeks cywilny*: art. 415.

Kategoria zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego obejmuje m.in.:

1. ataki przeprowadzane za pomocą szkodliwego oprogramowania;
2. ataki skierowane na zasoby teleinformatyczne szkoły przy wykorzystaniu wielu skomplikowanych technik i narzędzi informatycznych;
3. zagrożenia wynikające z nieprawidłowych i szkodliwych zachowań użytkowników;

Postępowanie:

1. w momencie wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia tego faktu dyrektorowi szkoły oraz osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę telekomunikacyjną;
2. identyfikacją sprawców ataku zajmuje się specjalista – informatyk;
3. w sytuacji, gdy incydent spowodował w szkole straty materialne lub wiąże się z utratą danych dyrektor szkoły zawiadamia o tym fakcie policję, która podejmuje działania na rzecz zidentyfikowania sprawcy;
4. w sytuacji, gdy sprawcami incydentu są uczniowie wychowawca i/lub pedagog/psycholog szkolny podejmuje wobec ucznia oddziaływanie wychowawczo – profilaktyczne, a o zaistniałej sytuacji informuje rodziców/opiekunów prawnych. W przypadku, gdy incydent ma charakter dotkliwy, doprowadził do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych dyrektor szkoły powiadamia o tym fakcie policję.
5. O zdarzeniach istotnych, wiadomych innym nauczycielom/uczniom/rodzicom dyrektor szkoły informuje społeczność szkolną oraz przedstawia im podjęte działania;